

particulier schrijven van credentie hadde van de Coninginne moeder / aen den Prince van Orangien / luidende als volgt :

Mijn Neve, den Conink mijnen Heere Sone, en ik, hebben goed gevonden u te senden den Heere van Mirambeau, ordinaris Edelman van sijne Kamer, jegenwoordig brenger deses, om u van onsen wegen eenige saken aen te dienen, op de nieuwe accidenten of gevallen onlangst geschied binnen Antwerpen en elders: waerom ik u bidde den selven te geloven als my self, die den schepper, mijn Neve, bidde dat hy u behoude in sijne Heilige en weerdige bewaringe. Geschreven tot Parijs den 30 January 1583.

Dit navolgende was geschreven mette eigen hand van de Coninginne :

Mijn Neve, den Conink mijnen Sone, en ik, senden u den Heere van Mirambeau, niet om te geloven 't gene men segt, want wy achten u eerlijker man, dan dat gy soud gebruiken een so grote ondanckbaerheid tegen mijnen Sone, en die hem vergefelschap hebben tot u-lieder welvaert, en hebt hem al te lief gehad om so quaden trek te speleh, aen eenen Prince die sulken steunfel, als een Conink van Vrankrijk, heeft, om sulks altijd te gevoelen: maer tot dat ik de waerheid wedervare sal ik de goede hope niet verliefen, die ik altyds gehad hebbe, dat gy mijnen Sone niet beroepen hebt, of gy en wilt hem wel dienen, 't welk doende sult gy des altijd erkent werden van alles dat hem aengaet. Onderstond, u goede Nichte, ondertekent *Chaterins*. d'Opchrift, Aen mijnen Neve den Prince van Orangien.

De Heere van Mirambeau hadde den 7 Februaer audientie in 't Collegie van de Staten Generael. Hy verhaelde hoe dat den Conink sijnen Heere en Rector / op de eerste tijdinge en geruchten die hy hadde gekregen / dat binnen Antwerpen so vele Francoisen vermoort en omgebracht waren / sonder te verstaen de oorzake van dien / hem hadde gesonden om hen te komen besoecken / en hen te seggen het leetwefen dat hy hadde van sulke tijdingen / en om henluiden van sijnen wegen te bidden / dat sy na hienne discrecie wilden letten op eenige soete en bziendelijke medecijne / om alsulck accident te genesen / 't welk nodig ware voor de ruste en welbaren der Landen / de welke sijne Majesteit seer wenschte / hen versekerende / dat den Hertoge sijnen Broeder daer toe soude betonen alle goede genegenheid / gelijk hy tot noch toe genoegsaem bewesen hadde / niet getweigert hebbende sijnen eigen persoon / en sijne middelen te employeren metten opstante van sijne Majesteit / die hem niet afsgaen soude / boozhaer gemein beste en behoudnisse: en also de continuatie van dien was hangende aen de goede volkomen bereeninge metten Hertoge / so vermaende hy de boozschreben vergaderinge / dat sy den Hertog niet behoorden lichaerdelijk te verlaten / om een faute / de welke hy hem versekerde / dat sy zelfs wel konden oorzelen niet toegekomen te sijn booz sijn naturel / dat goed was / maer uit eenen quaden en verhaesten raed: waerom / nademael het God belieft hadde henluiden te bewaren / sy haer mosten verhoeken / om te boozhomen dat den vband daer booz gene gelegentheid bequame / haer tot ondergank en verberf te brengen: 't welk sy lichaerlijk konden boozhomen met een goede bereeninge metten boozmoenden Hertoge / mits behoudende hare oude privilegien / vrscheden en gerechtigheden / als reden was. Ook was hy belast tot dien einde te reisen by den Hertog (so sy dat goed konden en wilden toelaten) om hem te bewegen tot eene goede bereeninge / hoe seer hy ook verhoelt mocht wesen / hen versekerende dat de mening en booznemen van sijne Majesteit nergens anders toe en strekte / dan tot nut en behoudnisse van hen-liden / en den Hertoge met hen bereenigt sijnde (dien hy als sijnen eenigen broeder henninde) sal hy hem altyds assisteren en helpen / tot haerlieder bescherminge / tegen alle hare vbanden / sonder jiet te sparen. Hy seide hen ook dat sijne Majesteit en de Coninginne sijne moeder / den Heere van Bellieuz belast hadden / een dag booz sijn vertrek / herwaerts te komen / om metten Hertog en Prince van

Orangien te spreken / ten einde hare Majesteiten souden mogen volkomentlijk onderricht wesen / van de waerheid en gelegentheid deser sake / en terstont wederom te heren en hare Majesteiten daer van goede onderrichtinge te doen / op dat sy van hare zijden na vermogen / volgende hare goede affectie / mochten veraslagen haer te helpen.

Hy opende ook sijn bebel aen den Prince van Orangien / en versocht dat sy sijn deboir soude willen doen / dat de bereeninge tusschen den Staten en sijne Hoogheid mochte gemaekt werden: maer de Prince seide / dat hy niet seer groten vber de bozderinge van de grootheid sijn Hoogheid beneerstigt hadde: maer dat hem nu alle de schuld van dese sake werde gegeven / om dat hy so seer ernstelijc de sake totte bozderinge van de grootheid van den Hertog gedreven hadde / so dat sijn geloof nu so besneden was / dat hy de sake te seer recommanderende / erger soude doen / dan daer van swijgende: niet-te-min hy was te vzeden / so weinige autoritets als hy noch oberig hadde / geerne in 't werck te stellen / om alle saken wederom te rechte te helpen brengen / mits dat den Hertog sineerlijc handelde / hem reguleerde na het tractaet met hem gemaekt / verbeterende de faulte by hem begaen / in so veel plaatsen en Steden genoeg op eenen dag / 't welke niet te excuseren was mette ontweerdigheden die sijn Hoogheid boozwende / hem geschied te wesen by die van Antwerpen / op den selven dag / en dat die sribole excusatiem meer verbitterheids in de sake gemaekt hadden / dan dat sy sijne faute bekennende / met andere maniere hem geexcuseert hadde / als de schuld te willen leggen op de gene die niet alleen geen schuld hadden / maer die ter contrarie hen op 't alderhoogste hadden getoont seer dootmoedige en getrouwe dienaren van sijne Hoogheid.

De Magistraten / Werhouderen en Leden der stad van Antwerpen niet wel nemende dat de Hertog scheen genoeg alle de schuld op hen-luiden te leggen / daer sy wisten in hunne conscientien hem de minste oorzake daer toe niet gegeven te hebben / hebben aen den Prince van Orangien versocht / dat sy sijn abbijss en goeddunken op de boozgeballen swarigheden soude willen seggen / en hoewel hy hem daer van geerne geexcuseert hadde / heeft hy op het ernstig aenhouden van dien / aen de Staten Generael dit navolgende geschrijfte booz sijn abbijss overgegeven :

Mijn Heeren: Ik ben versocht geweest van de Wet-houders, Colonellen en Capiteinen deser stad van Antwerpen, om mijn goeddunken te willen seggen op de grote swarigheden die tegenwoordelijc voorgekomen sijn: en also ik my altoos heb laten gebruiken, in saken, dienende tot vordering en welvaren, so van de Landen in 't generael, als van deser stad in 't particulier, 't welk ik noch van mening ben (ingevalle my God de gratie geest) totter dood te continuieren en vervolgen, en dewijle dattet goed gevonden is dat ik u luiden mijn advijs openen sal, sal u 't selve so kort alst mogelijk is te kennen geven.

In den eersten, so wil ik u luiden niet verbergen dat ik eenige swarigheid gemaekt hebbe, om op 't gene nu voor handen is, mijn goeddunken te seggen: overmits ik tot verscheiden reifen hebbe gemerkt, so wanneer ons God heeft willen verfoeken, dat allerley klachten, beschuldigen en lasteringen tegen my, en op mijn rugge gevallen sijn, gelijkwijs als het in dese Stad geschiede, doen Maestricht ingenomen werde, en tot Gent so wanneer de stad Doornik werd overgegeven: want nademael dat het in 't vermogen der aldermachtigsten Coningen niet is, of sy schoon alle genoegsame middelen in handen hebben, te mogen weren dat sy niet menigmael in schade en verlies vallen, overmits dat de geschiedenissen des Oorlogs menigerley veranderinge onderworpen sijn, hoe veel te min dan een die so weinige middelen in handen heeft, als ik hebbe gehad, en so weinige gehoors, dat ik noit eenige Stad hebbe mogen met alfo danigen voorraet versien, gelijk als ik begeert hadde, noch ook de minste ordre stellen met het

Abbijss en bedenck des Heeren Prince van Orangien / op de reconclitatie metten Hertoge van Anjou / den Staten Generael overgegeven in Februaer 1583d

(Fol. 43.)

G g gene

II. Deel: